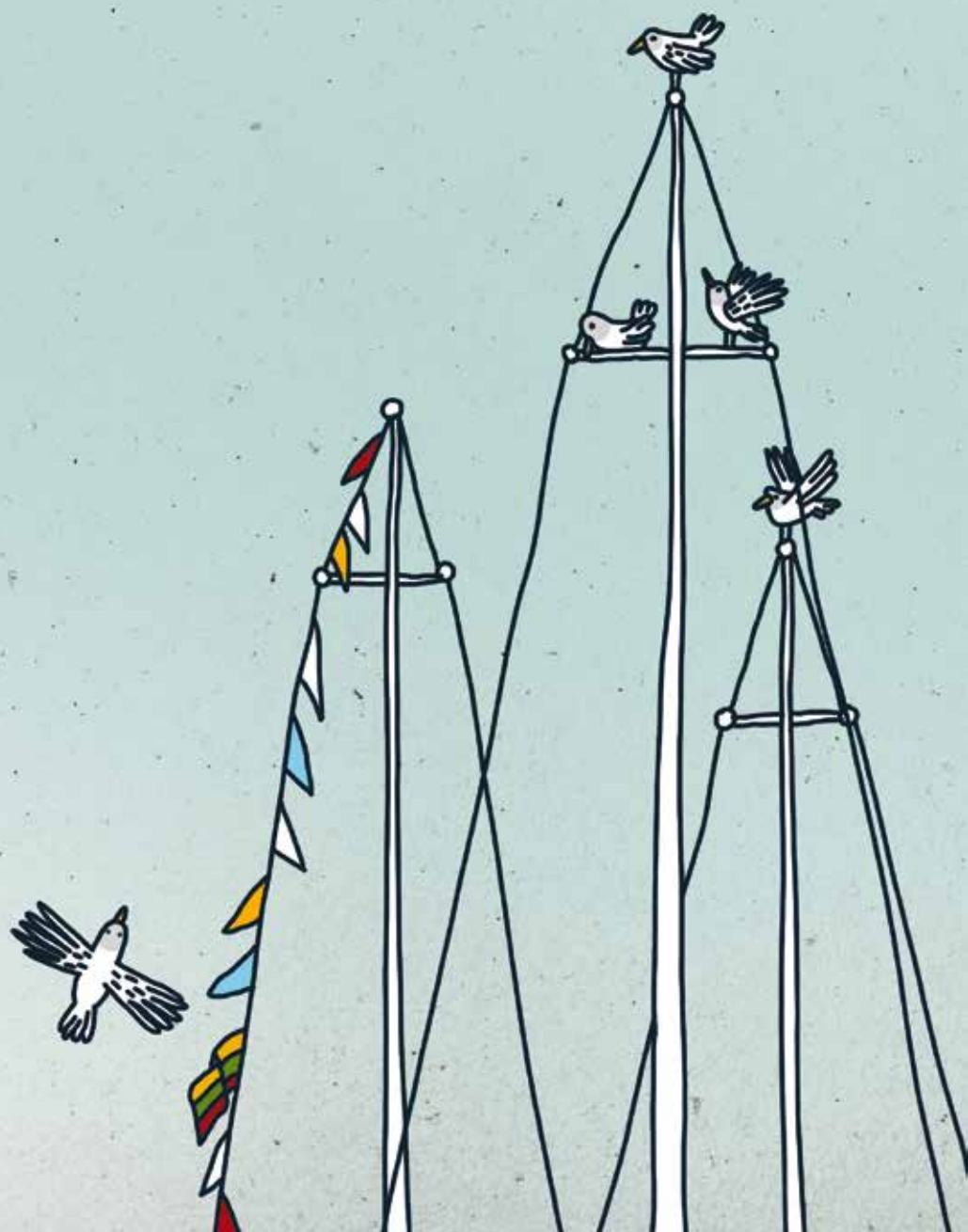

Timo Parvela

ELĒ IR ROKO ŽVAIGZDĒ

Elė
ir roko
žvaigždė

Timo Parvela
ELLA JA PATEROCK
Tammi, Helsinki, 2004

Knygos vertimą remia FILI –
Finnish Literature Exchange

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo
bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų
banke (NBDB).

© Tekstas, Timo Parvela, *Tammi* leidybinis ženklas
© Viršelio iliustracija, Lina Ribinskė, 2020
Iliustracijos, Sabine Wilharm
© Iliustracijos, *Carl Hanser Verlag GmbH & Co.KG*,
München, 2010
Pirmą kartą suomių kalba 2004 metais Suomijoje
pavadinimu *Ella ja paterock* išleido *Tammi*
Publishers, Helsinkis, Suomija.
Lietuvių kalba išleista susitarus su *Bonnier Rights*
Finland, Helsinkis, Suomija.
Visos teisės saugomos.

ISBN 978-609-441-612-5

© Vertimas į lietuvių kalbą, Viltarė Urbaitė, 2020
© Leidykla „Nieko rimto“, 2020

Timo Parvela

Elė ir roko žvaigždė

Iliustravo Sabine Wilharm

Iš suomių kalbos vertė Viltarė Urbaite

Vilnius
2020

Mano vardas Elė. Mūsų klasė draugiška ir mes turime gerą mokytoją. Tikriaus, turėjome. Pastaruoju metu mums visiškai nebegeiai, nes Patris paliekamas antriems metams.

- Kiek yra šešiskart vienas? – paklausė mokytojas.
- Šeši, – atsakė Tukas.
- Šešiskart du? – paklausė mokytojas.
- Abu kartu, – atsakė Tina.
- Šešiskart trys? – paklausė mokytojas.
- Maždaug devyni šimtai, – spėjo Hana.
- Šešiskart keturi?
- Gelbėkit, baigėsi rankų ir kojų pirštai, – persigandau aš.
- Šešiskart penki?
- Per lengva. Aš neatsakysiu, – pasakė Sampas.
- Šešiskart šeši?
- Aš tuoj šešiskart trenksiu, jeigu man dar reikės tai kartoti, – pagrasino Pikčius.
- Šešiskart septyni?
- Nykštukai, – pasakė Patris.
- Ką? – nusistebėjo mokytojas.
- Aš nemoku daugybės lentelės, – prisipažino Patris. – Visi kiti moka, o aš – ne.

– Tai išmok arba liksi antriems metams, – paliepė mokytojas. Tada nužingsniavo prie lango ir ėmė kramtyti nagus.

Mokytojo nagai jau ir taip buvo trumpi, mat jis baisiai krimtosi. Jis krimtosi, kad turi atsisakyti savo šunų Kojo ir Oto, nes jie staugdavo naktimis. Pačiam mokytojui tai nė kiek netrukdė, bet tame pat name gyvenančiam komendantui – trukdė. Šunys staugdavo naktimis, o komendantas – dienomis.

– Duodu tau mėnesį atsikratyti tų šunų, – šaukė komendantas ant mokytojo.

– Bet jie pusiau kojotai, jiems priklauso naktimis kaukti. Tokia jų prigimtis, – gynė savo šunis mokytojas.

– Atsikratyk šunų arba aš jus iškeldinsiu. Man priklauso iškeldinti. Tokia mano prigimtis, – atrėžė komendantas.

Mokytojas, žinoma, nusiminė. Kasdien jis tik klausinėjo mus daugybės lentelės, nė negirdėdamas, ką atsakome. Mokytojas stovėjo prie lango, dūsavo ir kramtė nagus.

– Ką man dabar daryti? – paklausė Patris po skambučio. Jis susirūpino dėl to, ką mokytojas pasakė apie palikimą antriems metams.

– Tiesiog išmok daugybės lentelę kaip visi kiti, – pasiūlė Hana. Ji visuomet tokia sumani.

– Nenoriu. Aš ketinu tapti roko žvaigžde, – tarė Patris.

– O ar roko žvaigždėms nereikia daugybės lentelės? – nusistebėjo Tina.

Mes visi su užuojauta nužvelgėm Tiną. Kartais ji būna tokia naivi.

– O ką roko žvaigždė daro, kai mokytojas paprašo ją padauginti penkis iš šešių? – neatstojo Tina.

– Vadybininkas už ją padaugina, – paaiškino Tukas.

– O kas yra vadybininkas? – nustebo Sampas.

Mes visi sužiurome į jį. Kartais Sampas būna toks vaikiškas.

– Vadybininkas, be abejo, yra tas, kuris moka daugybės lentelę, – paaiškino Tukas.

– Ar tu jau turi vadybininką? – paklausė Hana Patrio.

– Ne, – atsakė šis.

– Tuomet liksi antriems metams, – pareiškė Tina.

Visi pažvelgėme į Patrią. Mums jo pagailo. Roko žvaigždė, dar ir šešiasdešimties sėdinti antroje klasėje, nekėlė didelio susižavėjimo.

2

Tuko planas kaip visuomet buvo genialus. Šįkart netgi genialesnis nei paprastai. Mat Tukas tapo Patrio

vadybininku. Jis, be abejo, buvo apsigimęs vadybininkas, nes geriau už bet ką mokėjo daugybės lentelę.

– Kas čia? – paklausė mokytojas, kai Tukas padavė jam savo sudarytą sąrašą.

– Čia sąrašas, – paaiškino Tukas.

– Taip, matau, bet kas čia per sąrašas? – toliau teiravosi mokytojas.

– Tai sąrašas dalykų, kuriuos reikia padaryti, kad mano klientas sutiktų čia pasirodyti, – paaiškino Tukas.

– Tavo klientas? Kas jis toks? – nusistebėjo mokytojas.

– Patris, – patikslino Tukas.

Mokytojas žvilgtelėjo į Patriį, sėdintį savo suole ir besišypsantį pro saulės akinius, duotus Tuko. Mūsų nuomone, Patris atrodė labai kietai, o Tukas buvo nuostabus vadybininkas.

– Atskira rūbinė? – perskaitė mokytojas iš sąrašo.

– Mano klientui reikia ramios vietos pasiruošti dienos pasirodymui, – paaiškino Tukas.

– Gaivieji gėrimai?

– Mažiausiai trijų rūšių, ir kad visi būtų šalti.

– Atskiras įėjimas?

– Dėl gerbėjų.

– Atskira dviračio stovėjimo aikštelė?

– Geriau aptverta, kad priėję smalsuoliai nenuleistų mano klientui dviračio padangos.

– Knygų?

– Jos, žinoma, man.

– Tūkstantis eurų?

– Oi, ten klaida, – pasibaisėjo Tukas. Jis paėmė iš mokytojo sąrašą ir pataisė.

– Šimtas tūkstančių eurų? – apstulbęs perskaitė mokytojas.

– Pridėjau vadybininko atlyginimą. Suma dengia viso sezono pasirodymus pamokų metu, keliones į mokyklą, daugybės lentelę ir vadybininko atlygį. Prieš trečią klasę sutartį, be abejo, reikės atnaujinti, – išdėstė Tukas.

Nekantriai laukėm, ką pasakys mokytojas. Mums Tuko sutartis atrodė puiki ir visai prieinama. Reikaujama sumą mokytojas greičiausiai galėtų sumokėti iš algos.

– Patri, – prabilo mokytojas.

Patris nusišypsojo jam labai kietai. Mokytojas taip pat kietai nusišypsojo Patriui. Jo šypsena buvo tokia kieta, kad mums net oda pašiurpo. Patriui dar yra iš ko pasimokyti kietumo.

– Kiek bus dukart du? – paklausė mokytojas šaltu kaip šaldiklio sniegas balsu.

– Keturi, – atsakė Tukas.

– Aš klausiau Patrio, – patikslino mokytojas.

– Keturi, – atsakė Patris.

– Nesiskaito, – pasakė mokytojas.

– Taip nesąžininga, Tuko atsakymai tinka, o mano ne, – sumurmėjo Patris.

– Vien kartodamas kitų atsakymus nieko neišmoksi, – pareiškė mokytojas.

– Aš ir nenoriu nieko išmokti. Aš esu žvaigždė, – pasakė Patris.

– O aš esu jo vadybininkas ir už savo klientą tvarkau tiek mokslų, tiek daugybės lentelės reikalus. Tai įrašyta sutarties apačioje smulkesniu šriftu, – paaiškino Tukas.

Mokytojas giliai atsiduso. Jis pasižiūrėjo į Patriį, tada į Tuką, o paskui į popierių, kurį vis dar laikė rankoje.

– Na, tai kaip? Gal iškart pasirašysime? – paklausė Tukas, siūlydamas mokytojui rašiklį.

Mokytojas vėl atsiduso. Jis paėmė iš Tuko rašiklį ir pasirašė. O tada išėjo iš klasės.

– Šitos dvi yra apsimetėlės. Tikroji Elvyra – tai aš ir atėjau jums papasakoti, kad daugiau nebedainuoju.

Be to, norėčiau perskaityti jums namų bendrijos tvarkos aprašą, o ypač tą vietą, kur kalbama apie naminius gyvūnėlius ir ramybės valandas, kurias visame pasaulyje tebeginia vienas vienintelis didvyriškas komendantas. Jis sulauks galingos laikraščio antraštės, o gal net dviejų, – paaiškino Elvyra numeris trys.

– Jeigu tu esi tikroji Elvyra, tai aš tada – kalbantis pingvinas, – pareiškė Elvyra numeris du.

– Jeigu įsivaizduoji esanti panaši į Elvyrą, tau tikriausiai makaulėj trūksta vyrių, – atšovė trečioji antrajai.

– Jeigu jūs esat Elvyros, tai jūsų čia dviem per daug, – atkreipė dėmesį mažiausioji Elvyra.

– Jeigu jums tai juokinga, jūs visiškai kvailiai, – pasakė Patris.

Staiga visi nuščiuvo. Trys Elvyros ir visa publika spoksojo į Patrij, kuris panarinęs galvą stovėjo prožektoriaus šviesoje.

– Jūs šaipotės iš manęs. Jūs manot, kad iš manęs galima tyčiotis, nes aš noriu bent akimirką būti garsus ir mėgstamas. Aš žinau, kad nemoku dainuoti. Aš žinau, kad niekuomet netapsiu roko žvaigžde. Aš žinau, kad tikroji Elvyra niekuomet gyvenime nenorėtų koncertuoti su manim, bet aš bent jau išdrįsau svajoti. O dabar viskas baigta, – atsiduso Patris ir padėjo

mikrofoną ant žemės. Tada lėtai išėjo iš šviesos rato ir dingo pakylęs šešėlyje.

– Patri, palauk, – pasigirdo švelnus balsas pakylęs pakraštyje. – Aš esu Elvyra.

Kai ketvirtoji Elvyra pasirodė ant scenos, mus visus suėmė baisus juokas. Aišku, mes iškart ją atpažinom, nes ji neturėjo nei juodų plaukų, nei saulės akinių, nei puošnios suknelės ir netgi ūsų. Mat Barzdyla tebe-mūvėjo jūreivio kepurę, vilkėjo išblukusią striukę ir, aišku, turėjo barzdą.

– Nevykęs bandymas. Eik sau, – pasakė Patris.

– Jeigu čia Elvyra, aš suvalgysiu jos barzdą, – pareiškė Elvyra numeris du, ta, kuri priminė mokytoją.

– Labai prašom, jeigu taip nori, – atsakė Barzdyla.

Jis nusiplėšė barzdą ir padavė ją Elvyrai-mokytojai. Tada Barzdyla nusismaukė kepurę, ir iš po jos išvirto juodų plaukų kupeta.

– Su tavim vėliau išsiaiškinsim, – pasakė Elvyra komendantui, kuris stovėjo atvipusiu žandikauliu.

Elvyra paėmė Elvyros-komendanto saulės akinius ir užsidėjo sau. Žinoma, mes iškart atpažinome tikrąją Elvyrą, kad ir be puošnių apdarų. Kaip ir visi kiti žiūrovai, sulaukę kvapą stebintys, kaip Elvyra nuėjo į tamsų scenos pakraštį, paėmė už rankos Patriį ir parsivedė atgal į šviesą.

– O dabar mudu padainuosim, tu ir aš, – pasakė Elvyra.

Mes suskubom ant scenos. Mat mūsų niekas nebelaikė. Aš, Hana, Tina, Sampas ir Pikčius prasibrovėm pro žmonių jūrą ir užsiropštėm ant pakylos šalia Tuko, Patrio ir kitų. Naujajai Patrio grupei jau buvo įkyrėjusi Elvyrų gausa ir muzikantai nuėjo į grimo kambarį lošti kortomis. Užtat mes pasiėmėm jų instrumentus. Hana paėmė gitarą, aš atsisėdau prie pianino, Tina pasirinko bosą, Pikčius susirangė prie būgnų, o Sampas pasiskolino iš Tuko brezentą ir užsisiautė kaip apsiaustą.

Elvyra-mokytojas ir Elvyra-komendantas prisėdo pakylos šone. Mokytojas čiaumojo barzdą ir dar pasiūlė komendantui.

– Gal nori paragauti? – paklausė jis.

– Atstok, – atsakė komendantas.

– Pasiruošę? – paklausė Elvyra nusišypsodama Patriui ir mums.

Patris linktelėjo. Jis buvo labai rimtas.

Tada Elvyra pradėjo dainuoti. Jos balsas skambėjo nepaprastai gražiai. Buvo žemas ir sodrus, ir kažkoks įelektrintas. Tiktai ne kažin kiek jo girdėjom, nes aš barškinau pianinu kaip krovininis traukinys. Tina kaip kūju kalė bosu. Hana trankė per gitarą kaip medkirtys,

o Pikčius boksavo būgnus kaip įnirtęs bulius. Tuo tarpu Sampas sklandė nuo vieno scenos krašto iki kito, bandydamas nusikratyti Bebarzdžio, kuris buvo įsikandęs jam į apsiausto kraštą. Tukas vėl buvo vadybininkas, o Patris apsvaigęs šypsojosi Elvyrai. Visi stengėmės iš paskutiniųjų. Triukšmas buvo begalinis. Tarsi vienu metu būtų išsiveržęs tūkstantis ugnikalnių. Publika juokėsi užsiėmusi ausis.

Kai mes baigėm, stojo tokia tyla, kad ėmė spengti ausyse. Tada Patris čiupo iš Elvyros mikrofoną ir sušuko: „PATROKAS!“

RYTO ŽINIOS

SEKMADIENIO NUMERIS

ELVYRA GRĮŽO!

Mūsų miesto muzikos mėgėjai vakar apstulbo, kai scenoje pasirodė ilgai nuo visuomenės slėpusis roko karalienė Elvyra. Ji kaip netikėta viešnia dainavo roko karaliaus Patrio koncerte. Koncertas turėjo neįtikėtiną pasisekimą, plojimams, rodės, nebus galo. Dalis garbės tenka energingajai Elvyros ir Patrio grupei „Kojotai“, kurios grojimas priminė pasaulio pabaigą.

Šio koncerto mes niekada neužmiršime.

LAIVAS NUSKENDO!

Vakar uoste nuskendo mažas mėlynas laivelis. Jį vairavusiam vyriškiui pasisekė, kad vairinės stogas liko virš vandens. Vyriškio pagalbos šaukimo uoste niekas negirdėjo dėl koncerto keliamo triukšmo, todėl nuo vairinės stogo jis buvo nukeltas tiktai rytą.

Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad vyriškis laivą paėmė savavališkai.

Atlikus dar nuodugnesnį tyrimą paaiškėjo, kad tas vyras turėjo krepšį su pinigais, gautais už roko koncerto bilietus.

Vyras teigė ketinęs nugabenti pinigus į saugią vietą, bet per klaidą atsidūrė laive, per klaidą atrišo lyną ir per klaidą ketino plaukti į Centrinę Ameriką.

– Aš suklydau, – sakė Vadybininku prisistatęs vyriškis, kurį policija suėmė siekdama apsaugoti nuo tolesnių klaidų.

Pinigai už bilietus grąžinti teisėtam savininkui – roko karaliui Patriui.

MOKYTOJAS SUVALGĖ BARZDĄ

Mokytojas suvalgė barzdą.

– Skonis gauruotas, – paklaustas pripažino jis.

Mes džiūgavom, nes dvikovą laimėjo mokytojas. Nors jo antraštė nebuvo itin stambi, vis dėlto didesnė už komendanto, apie kurį niekas neparašė nė eilutės. Taigi mokytojas liko gyventi savo bute su abiem šuniomis, o komendantui neliko nieko kita, kaip pripažinti pralaimėjus ir nusileisti.

Aišku, mes visi labai stebėjomės, kad Barzdyla iš tiesų pasirodė esanti Elvyra. Dar labiau stebėjomės sužinoję, kad Elvyra yra komendanto žmona. Taigi ta pati, kurią komendantas išvarė dėl šuns. Elvyra taip supyko ant komendanto, kad nustojo dainuoti, įsislaptino ir ketino drauge su Bebarzdžiu plaukti kur nors į tokią šalį, kur šunys gali laisvai kaukti nevaržomi komendantų. Ji prisipažino ketinusi išplaukti koncerto vakarą, nes netikėjo, kad Patriui pavyks surinkti pakankamai pinigų laivui išpirkti. Laimė, Elvyra persigalvojo, iš mūsų išgirdusi apie mokytoją, kojotus ir komendantą. Ji nutarė dar padėti mokytojui, bet viskas susidėliojo atvirkščiai. Mokytojo dėka Elvyrai ir jos šuniui nebereikėjo niekur plaukti. Jie grįžo atgal į savo namus.

Kadangi komendantui nebeliko ko iškeldinti, jis iškeldino save patį ir persikėlė į laivą, kuris už Patrio dovanotus pinigus buvo iškeltas iš vandens.

Patris pasielgė kilniai, o gal jį tiesiog graužė sąžinė, nes laivas, kaip paaiškėjo, nuskendo dėl skylės šone. Tos pačios, kurią Patris buvo užtaisęs. Kad ir kaip ten būtų, komendantas nutarė susiremontuoti laivą ir paskui išplaukti juo į Pietų ašigalį, kur, sakoma, šunų nėra. Bet nelabai ko ten ir yra. Vien labai kietas ledas.

Na, o mes buvom be galo patenkinti, kad vėl viskas stojo į vietas. Nors nevisiškai. Akimirką mes buvome garsenybės, o tai, kaip žinia, žmones keičia. Mat visi turėjome naujus saulės akinius, kuriuos mums iš savo kolekcijos padovanojo Elvyra. Ji irgi pasielgė labai kilniai. Mes visi atrodėm kieti kaip šiaurinių elnių kanopos, nors mokytojas ir vėl ėmė klausinėti daugybės lentelės.

- Kiek bus šešiskart vienas? – paklausė mokytojas.
- Žino kiekvienas, – atsakė Tukas.
- Šešiskart du? – paklausė mokytojas.
- Darosi nuobodu, – tarė Tina.
- Šešiskart trys? – paklausė mokytojas.
- Jau visas būrys, – atsakiau aš.
- Šešiskart keturi? – paklausė mokytojas.
- Beveik vidury, – atsakė Sampas.
- Šešiskart penki? – paklausė mokytojas.
- Galva per sunki, – atsakė Hana.

– Šešiskart šeši? – paklausė mokytojas.

– Nuo smūgio krenti, – atsakė Pikčius.

– Šešiskart septyni? – paklausė mokytojas.

Visi sužiurome į Patrį. Jis įtemptai mąstė. Mes visi laikėm už Patrį kumščius.

– Keturiasdešimt du, – atsakė jis.

Mokytojas giliai atsiduso ir nužvelgė mus visus.

– Patris išlaikė egzaminą, o jūs visi liksit antriems metams, – pasakė jis.

Jo balse girdėjome susirūpinimą. Mums pagailo mokytojo. Jam teks su mumis išsiskirti, nors žinojome, kad jis mus myli. Gyvenimas kartais būna žiaurus.

– Jeigu mano draugai liks, tai lieku ir aš. Laikysimės išvien, – nutarė Patris.

Visi sušukom valio. Mes ir vėl buvome komanda. Mokytojas irgi šaukė valio.

– Jėė! – krykštė jis. – Pagaliau laisvė!

Mokytojas kaip pašėlęs sukosi per visą klasę, nors šįkart net televizijos kameros nebuvo. Tiesą sakant, be mūsų, klasėje dar buvo direktorė, parimusi prie durų staktos.

– Tokiu atveju ir tu lieki antriems metams, – pasakė direktorė mokytojui. – Dabar dirbsite pagal sustiprintą programą, – pridūrė ji ir išėjo.

Visi susijaudinome. Mokytojas atrodė toks laimingas, kad net verkė iš džiaugsmo. Ir mes buvom laimingi. Mat atrodė, kad dar labai ilgai galėsime būti antroje klasėje. Visi kartu.

Elės klasėje nuobodu nebūna. Vaikai nuolat krečia pokštus savo šauniajam mokytojui, o šis vis sugalvoja, ką smagaus su visa klase galėtų nuveikti ir kaip pagelbėti mokiniams, kai šiems kas nors nesiseka. Štai Patriui niekaip nepavyksta išmokti daugybos lentelės. Jis sako, kad užaugęs ketina būti roko žvaigžde, tad mokytis skaičiuoti jam ir nereikia. Bet jei neišmoks daugybos lentelės, Patris bus paliktas antriems metams! Visa klasė puola galvoti, kaip padėti draugui.

Suomių rašytojo Timo Parvelos knygos apie Elę ir jos draugus džiugina tiek suomių, tiek lietuvių skaitytojus. Autorių šiems juokingiems pasakojimams įkvėpė ilgi darbo mokykloje metai.

Redaktorė Danutė Ulčinskaitė

Korektorė Eglė Devižytė

Maketavo Lina Ribinskė

Tiražas 2000 egz.

Išleido leidykla „Nieko rimto“

Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius

www.niekorimto.lt

Spausdino UAB BALTO print

Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

– Patri, dabar tu man atsakyk į vieną paprastą klausimą ir aš perkelsiu tave į kitą klasę. Sutarta?

Patris klausiamai pažiūrėjo į Tuką, o šis linktelėjo.

– Kiek bus šešiskart septyni?

– Daugybė, – atsakė Patris.

– Į kitą klasę tu pereisi tik per stebuklą, – atsiduso mokytojas.

O kam Patriui ta daugybos lentelė, jei jis žada būti roko žvaigžde? Sako, žvaigždėms skaičiuoti nereikia, mat viską už jas padaro vadybininkai.

Tačiau Elei ir kitiems klasės draugams neramu – jei Patris neišmoks daugybos lentelės, liks antriems metams! Reikia sugalvoti neįtikėtinaį gerą planą.

Kiti Elės ir jos draugų
nuotykiai:

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-612-5

9 786094 416125